

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 74
Гр.София, 20.12.2012г.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България,
Търговска колегия, I отд., в закрито заседание на двадесет и шести януари
през две хиляди и дванадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Таня Райковска
ЧЛЕНОВЕ: Дария Проданова
Тотка Калчева

при секретаря, след като изслуша докладваното от съдия
Калчева, ч.т.д.№ 725 по описа за 2011г., за да се произнесе, взе предвид
следното:

Производството е по чл.274, ал.3 ГПК.

Образувано е по частна касационна жалба на "Глобал Мегазин"
ООД, гр.София срещу определение от 27.09.2011г., постановено по
ч.гр.д.№ 10155/11г. от Софийския градски съд, с което е оставена без
уважение частната му жалба против определение от 28.06.2011г. на
Софийския районен съд за прекратяване на производството по гр.д.№
20891/11г. поради недопустимост на иска.

Частният жалбоподател поддържа, че определението е неправилно, а
допускането на касационното обжалване основава на наличието на
предпоставките по чл.280, ал.1, т.3 ГПК.

Върховният касационен съд, Търговска колегия, I отд. намира, че
частната жалба е допустима.

За да постанови обжалваното определение въззивният съд е приел, че
предявеният иск за установяване на неистинността на документи е
недопустим, тъй като същите документи са представени по друго дело
между същите страни, в което страната е пропуснала срока по чл.133 ГПК
за оспорването им, а с иска по чл.124 ГПК не може да се заобикалят
императивно уредената процедура за оспорване на документи и да се
осъществява надзор над постановени решения.

Въззивният съд е препратил изцяло и към мотивите на
първоинстанционния съд. Съставът на СРС е изложил съображения, че
оспорване на истинността на документ може да се установи в отделен
спор, но предявен преди започване на делото, по което този документ ще
се ползва, като е недопустимо да се заобикалят преклузиите по чл.133 и
чл.193 ГПК при пропуснат срок за оспорване на документ чрез

4/6

предявяване на самостоятелен иск по чл.124, ал.4 ГПК след пропускането на сроковете за оспорване във висящ исков процес. Прието е, че въпросът за истинността на документа е приключил с пропускането на възможността да се развие производство по чл.193 ГПК и в това производство не може да се ползва решение по оспорване на документ, както и че приемането за разглеждане на иска не е основание за спирането на производството по другото дело.

Частният жалбоподател поставя въпросите за допустимостта на иск по чл.124, ал.4 ГПК спрямо документ, чиято истинност не е била оспорена в сроковете по чл.193, ал.1 ГПК в производство, което не е приключило с влязло в сила решение, както и дали стриктното прилагане на преклузиите по чл.133 вр. чл.193, ал.1 ГПК и с тълкуването на чл.124, ал.4 ГПК относно правния интерес от предявяването на иска не променя законодателната идея и съществуващата съдебна практика. Сочи определения на ВКС.

С Определение № 217/08.04.2011г. по ч.гр.д.№ 202/2011г. на ВКС, IV г.о. е прието, че решението, с което се установява неистинност на документ по чл.124, ал.4 ГПК не е основание за отмяна на влязло в сила съдебно решение и затова такъв иск е недопустим, ако страната извежда правния си интерес единствено за разрешаването на този спор. При действието на новия ГПК страната, която е пропуснала възможността да оспори истинността на представен документ, може да предяви иск по чл.124, ал.4 ГПК, но не може да иска спиране на делото, тъй като възможността да оспори истинността е преклудирана. В хода на това производство тя може да се позове на неистинността само ако тя е установена с влязла в сила присъда или с влязло в сила решение по чл.124, ал.5 ГПК. Правният интерес от иска по чл.124, ал.4 ГПК страната има само ако истинността на документа има значение за други правоотношения между страните.

В Определение № 936/30.12.2010г. по ч.т.д.№ 995/2010г. на ВКС, II т.о. са изложени съображения, че искът по чл.124, ал.4 ГПК може да се предяви за защита срещу доказателствената сила на документа, като страната поиска спиране на делото по осъдителния иск до решаване на въпроса за оспорения документ. В конкретния случай е прието, че ищецът няма правен интерес от установителния иск и защото е приключило производството по осъдителния иск, което не е било спряно.

Според Определение № 384/23.06.2009г. по ч.т.д.№ 301/09г. на ВКС, I т.о. правен интерес от водене на иск по чл.124, ал.4 ГПК е винаги налице когато документът, чиято неистинност е предмет на установяване, рефлектира върху субективно материално право. Правният интерес от провеждането на производство по такъв иск е преценен и с оглед на въведеното с ГПК в сила от 01.03.2008г. самостоятелно основание за

44

отмяна въз основа на установяването по реда по чл.124, ал.4 ГПК на истинността или неистинността на документ.

С Определение № 253/02.03.2011г. по ч.т.д.№ 834/10г. на ВКС, II т.о. е прието, че решението за установяване на неистинността на документ, представен по конкретно дело, може да бъде съобразено при висящността на делото, по което е представен, ако производството по него е било спряно до решаване на преюдициалния спор, но не може да служи като основание за отмяна по реда на чл.303, ал.1, т.2 ГПК.

При така разглежданите хипотези, състави на ВКС приемат, че докато не е влязло в сила съдебното решение, по което оспореният документ е представен, искът по искът по чл.124, ал.4 ГПК е допустим и съответно съдът, разглеждащ осъдителния иск следва да спре производството по делото до решаване на въпроса за оспорването на документа – Определение № 384/23.06.2009г., Определение № 936/30.12.2010г. и Определение № 253/02.03.2011г. Други състави, приемат, че искът е допустим, но не е основание за спиране на делото, тъй като страната може да се позове на неистинността, но само ако тя е установена по реда на чл.124, ал.5 ГПК, докато решението по чл.124, ал.4 ГПК ще има значение за други правоотношения между страните - Определение № 217/08.04.2011г.

След влизане в сила на съдебното решение по делото, в което документът е представен, правният интерес от установителния иск може да служи като основание за отмяна по чл.303, ал.1, т.2 ГПК - Определение № 384/23.06.2009г., според първото становище и респ. основание за отмяна по чл.303, ал.1, т.2 ГПК е влязло в сила решение по чл.124, ал.5 ГПК, но не и решение по чл.124, ал.4, пр.1 ГПК, поради което правният интерес от иска за установяване на неистинност на документ не може да се изведе от възможността съдебното решение да служи като основание за отмяна – според второто становище - Определение № 217/08.04.2011г. и Определение № 253/02.03.2011г.

По въпроса за основанието за отмяна са постановени при действието на ГПК в сила от 01.03.2008г. решения, в които ВКС приема, че решението за установяване на неистинност на документ не може да служи като основание за отмяна по чл.303, ал.1 т.2 ГПК – Решение № 884/18.11.2009г. по гр.д.№ 3015/08г. на I г.о., Решение № 802/06.11.2009г. по гр.д.№ 3006/08г. на I г.о., Решение № 459/01.06.2009г. по гр.д.№ 1203/08г. на I г.о., както и такива, в които молбата за отмяна е уважена на основание чл.303, ал.1, т.2 ГПК въз основа на влязло в сила решение за установяване на неистинност на документ - Решение № 136/09.11.2009г. по т.д.№ 397/09г. на I т.о.

48

Настоящият състав на ВКС констатира, че е налице решаването по различен начин на едни и същи правни въпроси в определения на ВКС, постановени по реда на чл.274, ал.3 ГПК, поради което съгласно т.2 на ТР № 2/28.09.2011г. по тълк.д.№ 2/10г. на ОСГТК на ВКС намира, че следва да сезира ОСГТК на основание чл.292 ГПК за постановяване на тълкувателно решение.

Мотивиран от горното, съставът на Върховния на касационен съд

О П Р Е Д Е Л И :

СПИРА производството по ч.т.д.№ 725/2011г. по описа на ВКС, ТК, I отд. на основание чл.292 ГПК.

ПРЕДЛАГА на ОСГТК на ВКС да постанови тълкувателно решение по следните въпроси:

1. Допустим ли е иск за установяване на неистинност на документ по чл.124, ал.4, изр.1 ГПК, ако ищецът извежда правния си интерес от възможността да се позове на влязлото в сила решение по установителния иск в производството по висящ исков процес, в който документът е бил представен, но ищецът е пропуснал срока за оспорването му по чл.193, ал.1 ГПК?

2. Предявяването на иска по чл.124, ал.4, изр.1 ГПК в посочената хипотеза представлява ли основание по чл.229, ал.1, т.4 ГПК за спиране на производство по делото, по което документът е бил представен? 49

3. Допустим ли е иск за установяване на неистинност на документ по чл.124, ал.4, изр.1 ГПК, ако ищецът извежда правния си интерес от възможността да ползва съдебното решение по установителния иск като основание за отмяна по чл.303, ал.1, т.2, пр.1 ГПК на влязлото в сила решение по делото, по което документът е бил представен, но ищецът е пропуснал срока за оспорването му по чл.193, ал.1 ГПК?

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.